

Александрова Г.М.,

к.е.н., доцент,

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ НА ВИБІР НАПРЯМУ РОЗВИТКУ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ

Анотація. У статті висвітлюється роль та вплив держави на пенсійну систему, рівень розвитку, сучасний стан та шляхи покращення ефективності пенсійної системи України. Розглянуто нововведення, що впроваджуються урядом, для поліпшення стану Пенсійного фонду України. Надано перелік нормативно правових актів, які становлять правову основу пенсійного забезпечення країни. Встановлено, що основною причиною недосконалості пенсійної системи та нестачі коштів для забезпечення пенсій є те, що тривірнева пенсійна система існує тільки на папері, другий і третій рівні здійснюються на добровільних засадах. Запропоновано дії до удосконалення пенсійної системи України.

Ключові слова: пенсійна система, Пенсійний фонд, солідарна система, накопичувальна система, недержавне пенсійне забезпечення, тривірнева пенсійна система, нормативно-правові акти, модель пенсійного забезпечення, пенсійна реформа.

Вступ та постановка проблеми. Економічне зростання на етапі становлення та розвитку ринкових відносин в Україні передбачає неухильне виконання державою своїх соціальних функцій, зокрема соціальне страхування та забезпечення найбільш вразливої верстви населення – пенсіонерів. Пенсійна система в сучасному суспільстві відіграє значну соціальну та економічну роль. Тому її надійність і є запорукою соціальної та економічної стабільності та потребує постійної уваги з боку держави. В Україні історично склалася однорівнева схема пенсійного страхування, яка базується на солідарності поколінь і має суттєві недоліки, серед яких: соціальна несправедливість, низькі пенсії, виключно солідарне фінансування пенсійних виплат. Негативний вплив на стан пенсійного страхування має сучасна демографічна ситуація та «старіння нації». З огляду на подальше поглиблення економічних перетворень актуальним є глибоке наукове осмислення впливу різноманітних факторів на процеси державного регулювання у сфері пенсійного страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного впливу на систему пенсійного страхування широко розглянуті в працях таких відомих вчених, як: Л. Головка, П. Гаман, Т. Дідковська, Л. Дідівська, Л. Зимовська, О. Мордвінов, Л. Фурдичко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі недостатньо розробленими залишаються перспективи та шляхи покращення пенсійного страхування в Україні.

Метою цієї роботи є дослідження державного сприяння розвитку системи пенсійного забезпечення в Україні.

Результати дослідження. Законодавство України у сфері пенсійного забезпечення динамічно розвивається, що є закономірною реакцією на зміну суспільних відносин і необхідно постійно удосконалити правове регулювання та підвищувати стандарти в

сфері соціального захисту. З проголошенням незалежності України 24 серпня 1991 р. виникла проблема реформування соціально-забезпечувального законодавства. Перехід від адміністративно-планової економіки до ринкової, відмова від аліментарних принципів функціонування соціальної сфери і розуміння необхідності впровадження соціального страхування – всі ці питання робили радянських соціальне законодавство морально застарілим. Важливим етапом у розвитку законодавства було прийнята 28 червня 1996 р. Конституції України. Стаття 46 Конституції закріпила право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також старості та в інших випадках, передбачених законом.

Першим кроком до структурних змін в соціальній сфері стала Концепція соціального забезпечення населення України від 21 грудня 1993 р. Документ визначив основні шляхи розвитку всього соціально-забезпечувального законодавства України. З огляду на складну структуру і внутрішню диференціацію права соціального забезпечення, кожен його інститут піддався окремому правовому регулюванню. Більш повно соціальні завдання були викладені в Основах законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 р.

Одним з головних питань соціального забезпечення є джерела фінансування. Законодавство в цій сфері неодноразово змінювалося. З 2010 р. питання акумулювання страхових внесків визначається Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8 липня 2010 р.. Законом регулюються правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, умови та порядок його нарахування і сплати, а також повноваження органу, який здійснює даний збір і веде його облік.

Першим документом, який регулює пенсійні відносини вже в незалежній країні, був Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 5 січня 1991 р.

Закон мало чим відрізнявся від аналогічного закону СРСР, прийнятого в тому самому 1991 р., що регулював пенсійне забезпечення. Прийняття зазначеного Закону не реформувало пенсійне забезпечення, а тільки продовжило процес стагнації в пенсійному забезпеченні громадян і відклав пенсійну реформу на 12 років.

Цікавим є той факт, що в ситуації відсутності повномасштабної пенсійної реформи відбувається диференціація пенсійного забезпечення.

Спеціальне пенсійне забезпечення в Україні регулюється більш ніж 30 непрофільними законами. Безперечно, така ситуація ускладнює систему пенсійного забезпечення і надає їй дискримінаційний характер по соціальному статусу. Тому одним

із пріоритетних напрямків і науки права соціального забезпечення, і законодавця є ревізія всіх спеціальних видів пенсійного забезпечення. Необхідно визначитися з об'єктивними критеріями диференціації пенсійного забезпечення, обґрунтованості існування спеціальних пенсій, а також гармонізації спеціального і загального пенсійного забезпечення. Вирішення даного питання значним чином допоможе в реалізації пенсійної реформи. Реформування загального пенсійного забезпечення та консервування привілейованих пенсій викликає нерозуміння і обурення у громадян країни.

Важливим етапом у розвитку пенсійного забезпечення України було прийняття Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. Цим законом була проведена пенсійна реформа в Україні. Закон передбачає трірівневу пенсійну систему. Перший рівень становить солідарна система, другий – загальнообов'язкова накопичувальна система, третій – система недержавного пенсійного забезпечення, яка визначена Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 р. та сьогодні діє. На жаль, пенсійна реформа була проведена частково.

Солідарна система за сучасних економічних і демографічних обставин може забезпечити тільки соціальний мінімум. Другий рівень загальнообов'язкової накопичувальної системи не був реалізований і весь час відкладався через політичну доцільність. Третій рівень недержавного пенсійного забезпечення не функціонує в запланованих масштабах через нечітку інформаційну політику, а також через небажання держави підтримувати цю систему шляхом зменшення навантаження на заробітну плату і вивільнення фінансових ресурсів для внесення їх до недержавних пенсійних фондів. Новим етапом у реформуванні пенсійного законодавства або завершення пенсійної реформи 2004 р. мав стати ухвалений 8 липня 2011 Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи». Він вступив в силу і почав діяти з 1 жовтня 2011 р.

Реформування пенсійного законодавства України триває, його метою є високий соціальний захист громадян. Для реалізації поставлених цілей наука права соціального забезпечення докладає всіх зусиль, тепер слово за законодавцем.

Починаючи з 2013 р. в Україні виникла проблема в пенсійній системі, передумовами цього були: збільшення відсотків внутрішнього державного боргу, збільшення кількості людей пенсійного віку, економічні проблеми в країні, через що зменшувалися обсяги заробітної плати, і як результат надходження в державний бюджет та пенсійний фонд. Також важливою передумовою появи проблем у пенсійній системі було і є те, що в нашій країні дуже багато пенсіонерів, що працюють, така ситуація зумовлена багатьма причинами.

По-перше, це нестача коштів для існування, оскільки невеликі розміри пенсій не можуть повною мірою забезпечити всіх потреб пенсіонерів.

По-друге, щоб забезпечити соціальні потреби, потреби поваги та самовираження, пенсіонери продовжують працювати, щоб почувати себе важливими та потрібними, вони залишаються на своїх посадах, тим самим не дають змоги молодим спеціалістам зайняти ці посади, тобто немає трудового обміну, як результат, молоді спеціалісти або залишаються без роботи, або залишаються на мінімальній ставці, а це приводить до скорочення надходжень в пенсійний фонд.

По-третє, в нашій країні не престижно бути пенсіонером, не має спеціальних державних закладів, куди б люди похилого

віку могли приходити кожен день, спілкуватися, грати, займатися спортом, розважати себе.

Першими нововведеннями в пенсійній системі були вето президента на прийнятий Радою законопроект, який продовжував термін обмеження права жінок, яким виповнилося 55 років, звертатися за достроковим призначенням пенсії; а також обкладення прибутковим податком пенсій, що перевищують три мінімальних прожиткових мінімуми (тобто, з пенсій, що вище 3 654,00 грн стягується 20% прибуткового податку) [12].

Другий етап нововведень – обмеження виплати пенсій працюючим пенсіонерам, на період з 1 квітня 2015 р. по 1 січня 2016 р. у розмірі 85%, але не менше прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність [12].

Наступним блоком нововведень передбачено припинення виплат спеціальних пенсій народним депутатам, державним службовцям, та привітним до них особам, суддям, прокурорам та іншим особам, на яких поширюється дія законів, зазначених у статті 47 в новій редакції [12]. Таким чином, особи, які зазначені вище можуть тепер отримувати або заробітну плату, або пенсію. Проте, у період роботи на інших посадах/роботах пенсія, таким особам призначається за загальним правилом, а саме у розмірі 85 відсотків розміру призначеної пенсії, але не менше розміру прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

Ще одним нововведенням стало поетапне підвищення на 5 років пільгового пенсійного віку для жінок, а також підвищення на 5 років страхового, а по окремих професіях і спеціального стажу для осіб, які мають право на пенсію за роботу в шкідливих та особливо шкідливих умовах праці та на пенсії за вислугу років.

Всі ці нововведення не дуже сприятливі для самих пенсіонерів, але ці заходи вкрай необхідні в ситуації, що склалась в країні. Вони є терміновими, тимчасовими, і коли ситуація стабілізується будуть скасовані.

П. Розенко, Міністр соціальної політики сподівається, що зміни у виплатах працюючим пенсіонерам – тимчасове явище. «Заходи, які доводиться приймати, в тому числі і в пенсійному забезпеченні, є важкими і непопулярними, але вони необхідні і тимчасові. Сподіваюся, що вже наступного року обмеження пенсій для працюючих пенсіонерів на 15% буде знято», – сказав міністр [13].

28 грудня 2014 р. народні депутати України прийняли багато законів, що змінюють пенсійне, податкове і бюджетне законодавство України. Пенсійний фонд проаналізував зміни, що діють з 1 січня 2015 р. (див. табл. 1).

Державний бюджет України на 2015 р. та низка законів, що регулюють питання бюджетного, податкового, трудового, пенсійного та іншого законодавства, суттєво впливають і на розвиток пенсійної системи.

Базовим законом у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування є Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», в якому вперше комплексно врегульовано всі питання, пов'язані з функціонуванням системи пенсійного страхування, – від визначення суб'єктів цієї системи, їх прав та обов'язків до порядку сплати страхових внесків, здійснення пенсійних виплат, механізму управління цією системою. Донедавна всі ці питання регулювалися різними законодавчими актами, які належали до різних галузей права. Наприклад, умови та розміри пенсій визначалися Законом України «Про пенсійне забезпечення», питання обов'язкових платежів до Пенсійного фонду – Законом Укра-

Закони та їх вплив на розвиток пенсійної системи

Назва закону	Зміни
Закон № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України»	– змінює розмір «спеціальних» пенсій; – ліквідує достроковий вихід на пенсію за 1,5 рік до досягнення пенсійного віку; – передбачає, що окремі види надбавок і підвищень до пенсій встановлюються Кабміном
Закон № 80-VIII «Про Державний бюджет України на 2015 рік»	– затверджує розміри прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати на 2015 рік; – надає право Кабінету Міністрів України встановлювати розміри окремих соціальних виплат
Закон № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи»	– існує межа для оподаткування «великих» пенсій; – встановлює новий порядок сплати збору на загальнообов’язкове державне пенсійне страхування при купівлі іноземної валюти, при клеймуванні ювелірних та побутових виробів
Закон № 77-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов’язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці»	– об’єднує фонди загальнообов’язкового державного соціального страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань; – встановлює нові умови нарахування та сплати єдиного внеску

їни «Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування», механізм управління пенсійною системою взагалі не було врегульовано на законодавчому рівні. Важливим у цьому законі є те, що вперше визначено поняття пенсійного законодавства та предмет його правового регулювання згідно зі статтею 4 цього закону. Законодавство про пенсійне забезпечення базується на Конституції України, складається з основ Закону України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування», Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», законів, якими встановлюються умови пенсійного забезпечення, відмінні від загальнообов’язкового державного пенсійного страхування та недержавного пенсійного забезпечення, міжнародних договорів з пенсійного забезпечення, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, а також інших законів і нормативно-правових актів, ухвалених відповідно до законів про пенсійне забезпечення, що регулюють відносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні

У табл. 2 наведені дані, які характеризують стан пенсійного забезпечення громадян у нашій державі за період 2000–2015 рр.

З табл. 2 видно, що кількість пенсіонерів зменшується, а середній розмір місячної пенсії зростає. З одного боку, зростання пенсій свідчить про підвищення рівня соціального захисту в Україні. Однак за цими даними не видно, чому скорочується чисельність пенсіонерів, тобто невідомо, чи не спричинено це погіршенням рівня та доступу до медичного захисту незахищених верств населення.

У структурі державних фінансів України важливе місце займає організація фінансування пенсійних витрат для різних верств населення. Пенсійна система є дуже складною та використовує різні форми фінансування, що гарантує належні виплати громадянам у вигляді мінімальних доходів з виходом на пенсію або настанням інших умов.

Видатки ПФУ формуються відповідно до пенсійних програм, які фінансуються з різних джерел. Пенсійна програма характеризується цільовим призначенням коштів, а також джерелами їх фінансування.

Відповідно до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» кошти ПФУ використовуються на виплату пенсій, надання соціальних послуг, фінансування адміністративних витрат, оплату послуг з виплати та доставки пенсій, формування резерву коштів Пенсійного фонду.

Таблиця 2
Середній розмір призначеної місячної пенсії та кількість пенсіонерів

Рік	Середній розмір призначеної місячної пенсії пенсіонерам, які перебувають на обліку в органах Пенсійного фонду, грн	Кількість пенсіонерів, тис. осіб
2000	68,9	14 529,8
2001	83,7	14 446,6
2002	122,5	14 423,1
2003	136,6	14 375,9
2004	182,2	14 347,6
2005	316,2	14 065,1
2006	406,8	14 050,0
2007	478,4	13 936,8
2008	776,0	13 819,0
2009	934,3	13 749,8
2010	1 032,6	13 721,1
2011	1 151,9	13 738,0
2012	1 253,3	13 820,5
2013	1 470,7	13 639,7
2014	1 526,1	13 533,3
2015	1 581,5	12 147,2

На рис. 1 зображено, як змінювались видатки ПФУ за останні 5 років.

Як бачимо з рис. 1, видатки ПФУ з кожним роком зростають, крім 2014 року, де ми спостерігаємо спад.

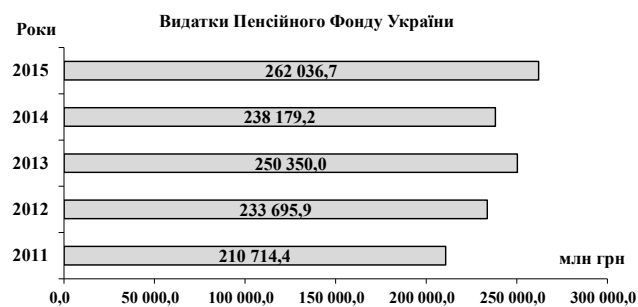

Рис. 1. Видатки Пенсійного Фонду України за 2011–2015 рр.

З 2016-го держслужбовців позбавлять спеціальних пенсій. Згідно з проектом Закону України «Про накопичувальну систему державного пенсійного страхування», держслужбовці, податківці, митники, прокурори і судді з 1 січня 2016 року отримуватимуть пенсію на загальних підставах.

Про це йдеться в пояснювальній записці до опублікованого на сайті парламенту законопроекту.

Відзначається, що метою законопроекту є створення справедливої системи пенсійного забезпечення шляхом переходу на єдиний принцип нарахування пенсій. Законопроект передбачає призначення всіх видів пенсій за нормами єдиного закону, а також скасування спеціальних пенсій, крім спеціальних пенсій для військовослужбовців.

Так, законопроектом пропонується пенсію державним службовцям, працівникам органів місцевого самоврядування, податківцям, митникам, прокурорам, суддям та науковим і науково-технічним працівникам призначати на загальних підставах з 1 січня 2016 року, в зв'язку з чим внести зміни до Закону № 213 від 02.03.2015.

Призначені до 1 січня 2016 року, спеціальні пенсії будуть виплачуватися в розмірах, визначених законодавством, яке діяло до зазначеної дати.

За сплату державними службовцями підвищеної ставки внеску (2,5%) передбачається виплачувати при виході на пенсію за віком разову компенсацію за стаж державної служби не менше 10 років, наявний у особи на 1 січня 2016 року, в таких розмірах: від 10 до 15 років – 10 прожиткових мінімумів для працездатних осіб; від 15 до 20 років – 15 прожиткових мінімумів для працездатних осіб; понад 20 років – 20 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

З 1 січня 2016 року державні службовці, працівники органів місцевого самоврядування, податківці, митники, прокурори, судді, наукові та науково-технічні працівники будуть платити підвищену ставку внеску (2,5% зарплати), яку спрямовуватимуться до Накопичувального пенсійного фонду.

Також, наголошується в пояснювальній записці, пропонується з 1 січня 2016 року ввести накопичувальну професійну пенсійну програму накопичувальної системи пенсійного страхування для осіб, яким виповнилося не більш 35 років і які зайняті на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 та на інших роботах з шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, і за результатами атестації робочих місць дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах; посадах, які дають право на призначення пенсії за вислугу років; незалежно від віку для державних службовців, працівників органів місцевого самоврядування, податківців, митників, прокурорів, суддів і наукових і науково-технічних працівників.

Відзначається, що введення професійної пенсійної системи дозволить формувати заощадження, якими людина зможе скористатися до досягнення загального пенсійного віку в разі: наявності необхідної тривалості спеціального і страхового стажу роботи і досягнення певного віку; наявності необхідної вислуги років.

Також особа зможе скористатися власними накопиченнями після досягнення пенсійного віку, незалежно від умов виплати пенсії із солідарної системи.

Водночас з 1 січня 2017 року запроваджується другий рівень системи пенсійного забезпечення.

Учасниками накопичувальної системи пенсійного страхування будуть особи, яким на зазначену дату виповниться не більш 35 років. При цьому надається право застрахованим

особам, яким станом на 1 січня 2017 р виповниться не більше 55 років, добровільно прийняти рішення до 1 січня 2018 року про добровільну участь у накопичувальній системі пенсійного страхування.

Розмір внеску в перший рік складе 2% і буде щорічно збільшуватися на один відсоток до досягнення 7%.

У міру збільшення розміру внеску для застрахованої особи, починаючи з 2018 року, відповідно зменшуватися розмір єдиного внеску для роботодавця, тобто відбудеться частковий перерозподіл сплати розміру єдиного внеску від роботодавця до працівника (по 1% щорічно), і вже в 2022 році ставка єдиного внеску для роботодавця буде зменшена на 5%.

Законопроектом пропонується звільнити солідарну систему від невластивих для неї виплат шляхом перекладання на Державний бюджет України фінансування доплат до мінімального розміру пенсій (різниця між розміром пенсії виходячи з тривалості страхового стажу та заробітку і мінімальним розміром пенсійної виплати) щодо пенсій, які будуть призначатися після 1 січня 2016 року. При цьому Пенсійний фонд України буде продовжувати фінансувати зазначені витрати щодо пенсій, призначених до 01.01.2016; дострокових пенсій за віком за вислугу років; доплат, обумовлених існуванням пільгових пенсій; втрат за працюючих інвалідів і підприємств УТОГ, УТОС; поліпшення матеріального становища інвалідів війни.

Висновки. З метою ефективного функціонування пенсійної системи необхідно:

- запровадити єдині для всіх громадян правила пенсійного забезпечення виключно за рахунок страхових внесків. Існуючі зараз пільгові пенсійні режими відрегулювати окремим законом, де передбачити виплату надбавок до пенсії лише за рахунок роботодавців через професійні й корпоративні пенсійні фонди;
- з метою відновлення належного рівня солідарності поколінь за прикладом інших країн розпочати поступове підвищення пенсійного віку громадян, що потребує роз'яснювальної роботи серед населення;
- зміцнити стійкість і фінансову передбачуваність солідарної системи, для чого проект бюджету ПФУ розробляти разом із проектом державного бюджету в рамках балансу суспільних фінансових ресурсів країни.

Верховна Рада України має затверджувати бюджет ПФУ разом із державним бюджетом на відповідний рік (сьогодні бюджет Фонду затверджує уряд, до того ж часто з великим запізненням). Необхідно розробити й запровадити програму реальної легалізації доходів населення з метою розширення бази нарахування страхових внесків, а також забезпечити прозорість солідарної системи й механізмів управління нею.

Отже, процес реформування пенсійного забезпечення в Україні вже розпочато: прийнято низку законів, спрямованих на підвищення ефективності пенсійного страхування, проведено реорганізацію органів, що його здійснюють. Важливого значення в процесі реформування пенсійної системи, а отже соціального забезпечення в цілому, набуло прийняття 9 липня 2003 року Верховною Радою України законів України «Про недержавне пенсійне страхування» і «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та інших законів, спрямованих на вдосконалення існуючої солідарної пенсійної системи.

Література:

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV // ВВР України. – 2003. – № 49–51. – С. 376.

2. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України (зі змін та допов.) // ВВР України. – 2003. – № 47–48. – С. 372.
3. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 07.07.2011 № 3668-VI. – Режим доступу: http://ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T113668.html.
4. Дідковська Т. Поняття та сутність пенсійного забезпечення в Україні: Сучасні реалії та перспективи розвитку / Т. Дідковська // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 253–257.
5. Дідівська Л. Державне регулювання економіки: [навч. посібник] / Л. Дідівська, Л. Головка. – К.: Знання-Прес, 2010. – 264 с.
6. Зимовська Л. Деякі аспекти реформування системи пенсійного забезпечення в Україні / Л. Зимовська // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 2. – С. 59–65.
7. Фещук В. Правове регулювання та організація пенсійного страхування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В. Фещук. – К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 17 с.
8. Фурдичко Л. Сучасний стан і реформування системи пенсійного забезпечення України / Л. Фурдичко // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 2(14). – С. 57–61.

Александрова А.Н. Влияние политических элит на выбор курса развития пенсионной системы страны

Аннотация. В статье показана роль и влияние государства на пенсионную систему, уровень развития, современное состояние и пути повышения эффективности пенсионной системы Украины. Рассмотрены нововведения, которые внедряются правительством, для улучшения состояния Пенсионного фонда Украины. Дан перечень нормативно-правовых актов, составляющих правовую основу пенсионного обеспечения страны. Установлено, что

основной причиной несовершенства пенсионной системы и нехватки средств для обеспечения пенсий является то, что трехуровневая пенсионная система существует только на бумаге, второй и третий уровни осуществляются на добровольных началах. Предложено действия к совершенствованию пенсионной системы Украины.

Ключевые слова: пенсионная система, Пенсионный фонд, солидарная система, накопительная система, негосударственное пенсионное обеспечение, трехуровневая пенсионная система, нормативно-правовые акты, модель пенсионного обеспечения, пенсионная реформа.

Aleksandrova H.M. Influence of political elite on selection of development line of state pension system

Summary. The article highlights the role and influence of the state on the pension system, the level of development, the present state and ways to improve the efficiency of the pension system of Ukraine. Considered innovations implemented by the government for the improvement of the Pension Fund of Ukraine, compared Ukraine pension system with a more efficient foreign one. It contains a list of regulations that constitute the legal basis for pension security of the country. It was established that the main cause of imperfections in the pension system and lack of funds for pensions is that the three-level pension system exists only on paper, second and third levels are carried out on a voluntary basis. Approach to the improvement of the pension system of Ukraine is offered.

Keywords: pension system, Pension Fund, solidarity system, defined contributions pension system, non-state pension provision, three-level pension system, regulations, model of pension provision, pension reform.